

HE 206/2005 vp

**HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE
VUODEN 2005 KOLMANNEKSI LISÄTALOUSARVIOKSI**

Viitaten tämän esityksen yleisperusteluihin ja yksityiskohtaisten perustelujen selvitysoosiin ehdotetaan,
että Eduskunta päättäisi hyväksyä oheen liitetyn ehdotuksen kolmanneksi lisätalousarvioksi vuodelle 2005.

Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 2005

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Valtiovarainministeri *Eero Heinäluoma*

YLEISPERUSTELUT

Eduskunnalle annetaan vuoden 2005 *kolmas* lisätalousarvioesitys.

Lisätalousarvioesityksessä verojen ja veronluonteisten tulojen arviota ehdotetaan korotettavaksi 208 milj. eurolla. Vuoden 2004 verotuksen valmistumisesta saatujen tietojen perusteella tulo- ja varalisuusveron tuottoarviota korotetaan 70 milj. eurolla. Arvonlisäveron veropohjan kasvu on jatkunut aiemmin arvioitua nopeampana, minkä seurauksena arvonlisäveroa arvioidaan kertyvän 130 milj. euroa aiemmin arvioitua enemmän. Korkotulon lähdeveron tuottoennustetta korotetaan 8 milj. eurolla toteutuneiden kertymätietojen perusteella.

Kolmannen lisätalousarvioesityksen tuloiksi arvioidaan 208 milj. euroa, ja määrärahoihin esitetään nettomääräisesti 44 milj. euron lisäystä. Kolmas lisätalousarvioesitys on 164 milj. euroa ylijäämäinen, ja ylijäämä ehdotetaan käytettäväksi valtionvelan lyhentämiseen.

Vaalikauden tarkistettu kehys vuodelle 2005 on 28 853 milj. euroa. Kehykseen kuuluvien menojen yhteissummaksi ehdotetaan nyt esitettävä lisätalousarvioesitys mukaan lukien 28 828 milj. euroa, eli vuoden 2005 jakamattomaksi varaukseksi jää 24 milj. euroa.

Perustienpitoon ehdotetaan 12 milj. euron ja perusradanpitoon 12 milj. euron lisämäärärahaa infrastruktuuriministerityöryhmän määrittelemien teimahankkeiden toteuttamiseen.

Suomi on sitoutunut osana Euroopan unionia täyttämään Kioton pöytäkirjan mukaiset velvoitteensa. Ehdotuksen mukaan valtio osallistuisi päästöjen vähentämiseen käyttämällä Kioton pöytäkirjan mukaisia ns. joustomekanismeja, jotka mahdollistavat päästöyksiköiden hankkimisen usealla eri tavalla. Kustannustehokkuuden ja riskien hallinnan takaaminen edellyttää, että jo vuonna 2005 voidaan alkaa käyttää Kioton mekanismeja, minkä vuoksi päästöyksiköiden hankkimiseen ehdotetaan 30 milj. euron määrärahaa.

Korkomenojen arvioidaan jäävän 11,5 milj. euroa aiemmin budjetoitua pienemmiksi korkomenoarvion täsmennyttyä.

Tuloarviot

Tasapaino

Kehys

Tie- ja rataverkko

Kioton mekanismien käyttö

Valtionvelan korot

Eduskunnan vuodelle 2005 hyväksymät valtion tuloarviot ja määrärahat, eduskunnassa käsiteltävänä olevat ja nyt ehdotettavat muutokset, euroa

	Tuloarviot (ilman nettolainanottoa ja velanhallin- taa)	Nettolainanotto ja velanhallinta	Määrärahat (ilman nettokuoletuksia ja velanhallintaa)	Nettokuoletukset ja velanhallinta
Varsinainen talousarvio	36 915 591 000	939 783 000	37 855 374 000	-
I lisätalousarvio	3 308 578 000	-939 783 000	171 941 000	2 196 854 000
II lisätalousarvioesitys	1 303 675 000	-	-123 405 000	1 427 080 000
I täydentävä lisätalousarvioesitys	-	-	2 412 000	-2 412 000
II täydentävä lisätalousarvioesitys	-	-	4 000 000	-4 000 000
III lisätalousarvioesitys	208 000 000	-	44 340 000	163 660 000
Yhteensä	41 735 844 000	-	37 954 662 000	3 781 182 000

Vuoden 2005 III lisätalousarvio

TULOARVIOT

Osasto 11	€
11. VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT	208 000 000
01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot	78 000 000
01. Tulo- ja varallisuusvero, lisäystä	70 000 000
02. Korkotulojen lähdevero, lisäystä	8 000 000
04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut	130 000 000
01. Arvonlisävero, lisäystä	130 000 000

Tuloarvioiden kokonaismäärä:

208 000 000

MÄÄRÄRAHAT

	€
Päälukka 25	
25. OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA	-
50. Rangaistusten täytäntöönpano	-
21. Rangaistusten täytäntöönpanon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	-
Päälukka 26	
26. SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA	200 000
97. Avustukset kunnille	200 000
32. Kuntien yhdistymisavustukset ja kuntajako sekä kuntien yhteistoi- minnan tukeminen (arviomääräraha), lisäystä	200 000
Päälukka 28	
28. VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA	936 000
39. Eräät siirrot Ahvenanmaan maakunnalle	936 000
30. Ahvenanmaan tasoitusmaksu (arviomääräraha), lisäystä	936 000
Päälukka 31	
31. LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA	24 704 000
24. Tiehallinto	12 000 000
21. Perustienpito (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	12 000 000
40. Ratahallintokeskus	12 000 000
21. Perusradanpito (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	12 000 000

Pääluokka 32

9

72. Viestinnän korvaukset ja avustukset	704 000
43. Poikkeusolojen viestintäverkot (siirtomääräraha 3 v)	704 000

Pääluokka 32

32. KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN HALLINNONALA	30 000 000
60. Energiapolitiikka	30 000 000
42. Kioton mekanismien käyttö (siirtomääräraha 3 v)	30 000 000

Pääluokka 36

36. VALTIONVELAN KOROT	-11 500 000
01. Euromääräisen velan korko	-7 000 000
90. Euromääräisen velan korko (arviomääräraha), vähennystä	-7 000 000
09. Muut menot valtionvelasta	-4 500 000
21. Palkkiot ja muut menot valtionvelasta (arviomääräraha), vähennystä	-4 500 000

Pääluokka 37

37. VALTIONVELAN VÄHENTÄMINEN	163 660 000
01. Valtionvelan nettokuoletukset ja velanhallinta	163 660 000
94. Nettokuoletukset ja velanhallinta (arviomääräraha)	163 660 000

Määrärahojen kokonaismäärä:

208 000 000

TULOARVIOT

Osasto 11 VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

01. Tulo- ja varallisuusvero

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 70 000 000 euroa.

Selvitysosa: Toteutuneiden kertymistietojen perusteella momentin kokonaiskertymän arvioidaan nousevan 12 556 000 000 euroon. Vuoden 2004 verotuksen valmistumisen jälkeen tehtävään maksuunpanotilitykseen liit-
tyvä jako-osuuksien oikaisu kasvattaa valtion verotuottoa noin 59 milj. euroa.

2005 III lisätalousarvio	70 000 000
2005 II lisätalousarvio	249 000 000
2005 I lisätalousarvio	264 000 000
2005 talousarvio	11 973 000 000
2004 tilinpäätös	12 299 906 659
2003 tilinpäätös	11 811 901 257

02. Korkotulojen lähdevero

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 8 000 000 euroa.

Selvitysosa: Toteutuneiden kertymistietojen perusteella momentin kokonaiskertymän arvioidaan nousevan 163 000 000 euroon.

2005 III lisätalousarvio	8 000 000
2005 talousarvio	155 000 000
2004 tilinpäätös	170 005 876
2003 tilinpäätös	216 068 569

04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut

<i>01. Arvonlisävero</i>		
Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 130 000 000 euroa.	den kulutuksen kasvu on ollut ennustettua suurempi.	
<i>Selvitysosa:</i> Toteutuneiden kertymistietojen perusteella arvioidaan momentin kokonaiskertymän nousevan 11 208 000 000 euroon. Arvonlisäveron veropohja on kasvanut aiemmin arvioitua nopeammin vuonna 2005 ja erityisesti autojen ja kestokulutushyödykkei-	2005 III lisätalousarvio	130 000 000
	2005 II lisätalousarvio	70 000 000
	2005 talousarvio	11 008 000 000
	2004 tilinpäätös	10 605 034 368
	2003 tilinpäätös	10 264 105 058

M Ä Ä R Ä R A H A T

Pääluokka 25 OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

50. Rangaistusten täytäntöönpano

21. Rangaistusten täytäntöönpanon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahasta saa käyttää vankeinhoitolaitoksen työtoiminnan liiketaloudellisten suoritteiden hintojen alentamiseen enintään 5 700 000 euroa.

Selvitysosa: Vankeinhoitolaitoksen työtoiminnan suoritteiden hintatukeen saadaan käyttää vuoden 2005 varsinaisen talousarvion mukaan enintään 5 050 000 euroa. Enimmäis-

määrää on tarpeen nostaa vankien määrän kasvun ja kustannusten nousun johdosta.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2005 III lisätalousarvio	—
2005 II lisätalousarvio	3 470 000
2005 I lisätalousarvio	2 319 000
2005 talousarvio	183 150 000
2004 tilinpäätös	180 403 000
2003 tilinpäätös	173 640 000

Päälukokka 26
SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

97. Avustukset kunnille

32. Kuntien yhdistymisavustukset ja kuntajako sekä kuntien yhteistoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 200 000 euroa.

Lisäksi momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahasta saa käyttää enintään 350 000 euroa avustuksiin kunnille niistä kustannuksista, joita niille aiheutuu yhdistymiseen liittyvistä esiselvityksistä.

Selvitysosa: Lisämäärärahan tarve aiheutuu lisääntyneestä esiselvitystarpeesta.

2005 III lisätalousarvio	200 000
2005 II lisätalousarvio	—
2005 talousarvio	41 000 000
2004 tilinpäätös	7 344 117
2003 tilinpäätös	7 932 102

Pääluokka 28
VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

39. Eräät siirrot Ahvenanmaan maakunnalle

<i>30. Ahvenanmaan tasoitusmaksu</i> (arviomääräraha)	2005 III lisätalousarvio	936 000
	2005 II lisätalousarvio	12 966 000
Momentille myönnetään lisäystä 936 000 euroa.	2005 I lisätalousarvio	2 739 000
	2005 talousarvio	166 120 000
<i>Selvitysosa:</i> Lisämäärärahan tarve aiheutuu Ahvenanmaan itsehallintolain perusteena olevien valtion vuoden 2005 talousarviossa arvioitujen tulojen määrän lisääntymisestä.	2004 tilinpäätös	165 275 919
	2003 tilinpäätös	164 789 258

Pääluokka 31 LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

24. Tiehallinto

<p>21. Perustienpito (siirtomääräraha 2 v) Momentille myönnetään lisäystä 12 000 000 euroa.</p> <p><i>Selvitysosa:</i> Lisämääräraha käytetään infrastruktuuriministerityöryhmän esittämiin pääteiden ja koulumatkojen liikenneturvallisuutta parantaviin hankkeisiin sekä maankäytön kehittymisen vuoksi kasvavilla alueilla tarvittaviin liikenneinvestointihankkeisiin.</p>	<p>2005 III lisätalousarvio</p> <p>2005 II lisätalousarvio</p> <p>2005 I lisätalousarvio</p> <p>2005 talousarvio</p> <p>2004 tilinpäätös</p> <p>2003 tilinpäätös</p>	<p>12 000 000</p> <p>6 450 000</p> <p>1 726 000</p> <p>588 770 000</p> <p>589 704 000</p> <p>606 262 100</p>
--	--	--

40. Ratahallintokeskus

<p>21. Perusradanpito (siirtomääräraha 2 v) Momentille myönnetään lisäystä 12 000 000 euroa.</p> <p><i>Selvitysosa:</i> Lisämääräraha käytetään yli-ikäisen päällysrakenteen uusimiseen Turku—Toijala -rataosuudella sekä tasoristeysten poistoon rataverkolla infrastruktuuriministerityöryhmän ehdotuksen mukaisesti.</p>	<p>2005 III lisätalousarvio</p> <p>2005 II lisätalousarvio</p> <p>2005 I lisätalousarvio</p> <p>2005 talousarvio</p> <p>2004 tilinpäätös</p> <p>2003 tilinpäätös</p>	<p>12 000 000</p> <p>6 520 000</p> <p>8 935 000</p> <p>285 000 000</p> <p>299 713 000</p> <p>289 901 000</p>
---	--	--

72. Viestinnän korvaukset ja avustukset

<p>43. Poikkeusolojen viestintäverkot (siirtomääräraha 3 v) Momentille myönnetään lisäystä 704 000 euroa.</p> <p><i>Selvitysosa:</i> Lisämäärärahan tarve aiheutuu Suomen Erillisverkot Oy:lle myönnet-</p>	<p>tävästä alijäämatuesta syntyvästä arvonlisäveromenosta.</p> <p>2005 III lisätalousarvio</p> <p>2005 II lisätalousarvio</p>	<p>704 000</p> <p>5 900 000</p>
---	---	---------------------------------

Pääluokka 32

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

60. Energiapolitiikka

42. *Kioton mekanismien käyttö* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 30 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää päästöyksiköiden hankkimiseen Kioton pöytäkirjan joustomekanismien avulla enintään 10 miljoonaa tonnia sopimuskaudelle 2008—2012. Määrärahaa saa käyttää myös joustomekanismien hallinnoinnin kustannuksiin.

Selvitysosa: Suomi on sitoutunut osana Euroopan unionia täyttämään Kioton pöytäkirjan mukaiset velvoitteensa. EY:n komission teettämien laskelmien mukaan kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiskustannukset ovat Suomessa kolmanneksi korkeimmat yhteisössä. Tämän vuoksi ja ottaen huomioon päästövähennysten aiheuttaman kansantaloudellisen rasituksen, on energia- ja ilmastostrategiassa päädytty siihen, että valtio osallistuisi päästöjen vähentämiseen käyttämällä Kioton mekanismeja. Näitä ovat yhteistoteutus (JI, Joint Implementation), puhtaan kehityksen mekanismi (CDM, Clean Development Mechanism) ja valtioiden välinen päästökauppa. JI-hankkeet ovat teollisuusmaiden ja CDM-hankkeet teollisuus- ja kehitysmaiden välisiä. Mekanismeja on mahdollista hyödyntää myös kansainvälisten hiilirahastojen kautta.

Päästöyksiköiden hankinnassa otetaan huomioon eri joustomekanismien keskinäinen kustannustehokkuus sekä hankintaan liittyvien riskien hallinta. Tämä edellyttää, että jo vuonna 2005 voidaan alkaa käyttää Kioton mekanismeja, vaikka suuri osa Kioton sitoumuskaudelle hankittavista päästöyksiköiden kustannuksista realisoituu vasta vuosina 2008—2013.

Päästöyksiköiden hintaa on vaikea arvioida pitkällä aikavälillä, sillä mekanismeilla hankittavien päästöyksiköiden markkinat ovat vasta muotoutumassa. Yksiköiden hintaan vaikuttaa olennaisesti myös vaikeasti arvioitavissa oleva EY:n päästökauppajärjestelmän päästöoikeuksien hintataso.

Joustomekanismien koordinoituvastuu on siirtynyt kauppa- ja teollisuusministeriölle. Kioton mekanismien päästöyksiköiden hankinta edellyttää vuonna 1999 käynnistetyn CDM/JI -koeohjelman tapaista konsulttitoimintaa myös tulevina vuosina. Päästöyksiköiden varsinaisen hankinnan lisäksi Kioton mekanismeihin liittyy monia pakollisia tehtäviä. Ne edellyttävät mekanismihallintoa riippumatta siitä, käytetäänkö mekanismeja päästövähennysten hankintaan vai ei.

2005 III lisätalousarvio

30 000 000

Pääluokka 36 VALTIONVELAN KOROT

01. Euromääräisen velan korko

<i>90. Euromääräisen velan korko</i> (arviomääräraha)	2005 III lisätalousarvio	-7 000 000
	2005 II lisätalousarvio	-122 000 000
Momentilta vähennetään 7 000 000 euroa.	2005 talousarvio	2 371 000 000
<i>Selvitysosa:</i> Vähennys aiheutuu korkomenoarvion täsmentymisestä.	2004 tilinpäätös	2 326 810 221
	2003 tilinpäätös	4 342 274 942
Muutosten erittely	€	
Sarjaobligatiolainat	-3 000 000	
Velkasitoumuslainat	-4 000 000	
Yhteensä	-7 000 000	

09. Muut menot valtionvelasta

<i>21. Palkkiot ja muut menot valtionvelasta</i> (arviomääräraha)	2005 III lisätalousarvio	-4 500 000
	2005 II lisätalousarvio	8 000 000
Momentilta vähennetään 4 500 000 euroa.	2005 talousarvio	18 000 000
<i>Selvitysosa:</i> Vähennys aiheutuu korkojen muutoksista ja kohdistuu saatujen käteisvakuuksien menoihin.	2004 tilinpäätös	15 943 608
	2003 tilinpäätös	21 912 948

Pääluokka 37
VALTIONVELAN VÄHENTÄMINEN

01. Valtionvelan nettokuoletukset ja velanhallinta

94. *Nettokuoletukset ja velanhallinta* (arvio-
määräraha)

Momentille myönnetään lisäystä
163 660 000 euroa.

Selvitysosa: Nimellisarvoisiin netto-
kuoletuksiin merkitään lisäystä 163 660 000
euroa, jolloin nimellisarvoisten nettokuoletus-
tusten määrä kohoaa 3 730 182 000 euroon. Ve-
lanhallinnan erät mukaan lukien nettokuole-
tusten määrä on 3 781 182 000 euroa vuonna
2005.

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen ehdotettujen muutosten jälkeen	€
Nimellisarvoiset nettokuoletukset (netto)	3 730 182 000
Emissiotappiot (netto)	6 000 000
Pääomatappiot (netto)	45 000 000
Yhteensä	3 781 182 000
2005 III lisätalousarvio	163 660 000
2005 II lisätalousarvio	1 420 668 000
2005 I lisätalousarvio	2 196 854 000